

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การจ่ายบำเหน็จบำนาญให้แก่ข้าราชการซึ่งถูกคำพิพากษาศาลเป็นบุคคลล้มละลาย

กรมบัญชีกลางได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๕๓๐.๓/๑๘๒๓๓ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมบัญชีกลางมีปัญหาข้อกฎหมายซึ่งทำให้ไม่สามารถวินิจฉัยการสั่งจ่ายบำเหน็จหรือบำนาญให้แก่ พ.ต.อ. ประจักษ์ศิลปาสุพรรณเภสัช ได้ เนื่องจาก พ.ต.อ.ประจักษ์ศิลปาสุพรรณเภสัช ได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ โดยถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๑ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ดำเนินการยื่นเรื่องรวบรวมทั้งลงนามในเอกสารขอรับเงินบำเหน็จแทน พ.ต.อ. ประจักษ์ศิลปาสุพรรณเภสัช ต่อมา พ.ต.อ.ประจักษ์ศิลปาสุพรรณเภสัชได้มีหนังสือยืนยันการขอรับบำนาญลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ และยื่นแบบขอรับบำนาญเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๔ ด้วย กรณีดังกล่าว กรมบัญชีกลางมีความเห็นว่าควรสั่งจ่ายบำนาญให้แก่ พ.ต.อ.ประจักษ์ศิลปาสุพรรณเภสัช โดยมีเหตุผลดังนี้

๑. ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้กำหนดให้สิทธิแก่ข้าราชการซึ่งมีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญครบ ๑๐ ปี แล้วออกจากราชการ โดยเข้าเหตุใดเหตุหนึ่ง (เหตุทดแทน เหตุทุพพลภาพ หรือเหตุสูงอายุ) หรือมีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญครบ ๒๕ ปี แล้วลาออกจากราชการก็มีสิทธิได้รับบำนาญ แต่จะขอรับบำเหน็จแทนบำนาญก็ได้ ตามมาตรา ๑๖^๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ประกอบกับ มาตรา ๖ วรรคสอง บัญญัติว่า "สิทธิในบำเหน็จหรือบำนาญเป็นสิทธิเฉพาะตัวจะโอนไม่ได้" ดังนั้น สิทธิในบำนาญซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของข้าราชการตามที่กล่าวข้างต้น จึงเป็นสิทธิเฉพาะตัว การจะขอรับบำเหน็จแทนบำนาญจึงน่าจะกระทำได้โดยความประสงค์ของข้าราชการผู้มีสิทธิในบำนาญเท่านั้น

๒. ในการรับบำเหน็จหรือบำนาญของข้าราชการมีผลแตกต่างกัน คือ

๒.๑ การรับบำเหน็จ ทางราชการจะจ่ายให้ครั้งเดียวเป็นเงินก้อน โดยจะไม่มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ใด ๆ จากทางราชการอีก

๒.๒ การรับบำนาญ

(๑) ทางราชการจะจ่ายให้เป็นรายเดือน จนกว่าจะถึงแก่ความตายหรือเสียชีวิตในการรับบำนาญตามมาตรา ๕๒^๒ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.

ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/๐๘๖๓ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๔ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑ มาตรา ๑๖ ข้าราชการผู้มีสิทธิได้บำนาญจะยื่นคำขอรับบำเหน็จตามเกณฑ์ในมาตรา ๓๒ แทนบำนาญก็ได้

๒ มาตรา ๕๒ ผู้ใดได้รับบำนาญปกติหรือบำนาญตกทอดอยู่ ถ้า

๒๔๙๙

(๒) ผู้รับบำนาญและรวมทั้งบุคคลในครอบครัว (บุตร คู่สมรสและบิดามารดา) มีสิทธิได้รับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๒๓

(๓) หากผู้รับบำนาญถึงแก่ความตาย ทางราชการจะจ่ายเงินให้แก่ทายาทของผู้รับบำนาญ ดังนี้

เงินช่วยเหลือพิเศษ (เงินค่าทำศพ) เป็นจำนวน ๓ เท่าของเงินบำนาญรวมกับเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญให้แก่ทายาทที่มีสิทธิตามกฎหมาย

เงินบำเหน็จตกทอดเป็นจำนวน ๓๐ เท่าของบำนาญรายเดือนที่ได้รับหรือมีสิทธิได้รับให้แก่ทายาทผู้มีสิทธิตามกฎหมาย

จากกรณีดังกล่าว เมื่อปรากฏว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แสดงความประสงค์ขอรับบำเหน็จแทน พ.ต.อ. ประจักษ์ศิลปปา ซึ่งประสงค์จะรับบำนาญ หากกรมบัญชีกลางจ่ายบำเหน็จให้ตามความประสงค์ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ จะทำให้ พ.ต.อ. ประจักษ์ศิลปปาและทายาทเสียสิทธิต่าง ๆ ที่ควรได้รับจากทางราชการ แต่เนื่องจากความเห็นดังกล่าวอาจขัดแย้งกับพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๓ ดังนั้น เพื่อให้การวินิจฉัยเป็นไปโดยถูกต้อง กรมบัญชีกลางจึงได้หารือมายังคณะกรรมการกฤษฎีกาถึงประเด็นปัญหาดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว พร้อมทั้งได้ฟังข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (กรมบังคับคดี) แล้ว เห็นว่า ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กำหนดว่าการที่ข้าราชการจะได้รับบำเหน็จบำนาญ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับข้าราชการซึ่งมีสิทธิได้รับบำนาญจะยื่นขอรับบำเหน็จแทนบำนาญก็ได้ตามมาตรา ๑๖^๓ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ที่กำหนดให้ข้าราชการผู้มีสิทธิได้บำนาญจะยื่นคำขอรับบำเหน็จตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๓๒^๔ แทนบำนาญก็ได้ ประกอบกับมาตรา ๖^๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ก็กำหนดให้สิทธิในบำเหน็จหรือบำนาญเป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้

(๑) กระทำความผิดถึงต้องโทษจำคุก โดยคำพิพากษาโทษจำคุก เว้นแต่ความผิดในลักษณะฐานลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายผู้ซึ่งหมดสิทธิรับบำนาญปกติ หรือบำนาญตกทอดตั้งแต่วันมีคำพิพากษาถึงที่สุด

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑

^๔ มาตรา ๓๒ วิธีคำนวณบำเหน็จบำนาญ ให้กระทำดังนี้

(๑) สำหรับบำเหน็จ ให้ตั้งเงินเดือนเดือนสุดท้ายคูณด้วยจำนวนปีเวลาราชการ

(๒) สำหรับบำนาญ ให้ตั้งเงินเดือนเดือนสุดท้ายหารด้วยห้าสิบคูณด้วยจำนวนปี

^๕ มาตรา ๖ เมื่อข้าราชการผู้ใดออกจากราชการ ให้จ่ายบำเหน็จหรือบำนาญให้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

สิทธิในบำเหน็จหรือบำนาญเป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้

ดังนั้น การที่จะเลือกรับบำเหน็จหรือบำนาญย่อมเป็นสิทธิเฉพาะตัวโดยแท้ของข้าราชการผู้มีสิทธิได้รับบำนาญผู้นั้นเท่านั้น

กรณีตามปัญหา แม้กฎหมายว่าด้วยล้มละลายจะกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจในการจัดการเก็บรวบรวมและรับเงิน หรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้ รวมทั้งห้ามมิให้ลูกหนี้กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกิจการของตน ตามมาตรา ๒๒ (๒)^๖ และมาตรา ๒๔^๗ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ และในกรณีที่ลูกหนี้เป็นข้าราชการ เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีสิทธิรับเงินเดือน บำนาญ บำเหน็จ เบี้ยหวัด หรือเงินในทำนองเดียวกันนี้ของลูกหนี้จากเจ้าหน้าที่เพื่อรวบรวมแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ได้ แต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องจ่ายค่าเลี้ยงชีพของลูกหนี้และครอบครัวตามสมควรแก่ฐานานุรูป ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๑^๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวก็ตาม แต่การใช้สิทธิรับบำเหน็จหรือบำนาญก็หาใช่การจัดการเก็บรวบรวมและรับเงิน หรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้ไม่ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า แม้ลูกหนี้ซึ่งเป็นข้าราชการจะถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายก็ตาม แต่สิทธิในการเลือกรับบำเหน็จหรือบำนาญอันเป็นสิทธิเฉพาะตัวของข้าราชการย่อมยังคงมีอยู่ หากตกเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่อย่างใดไม่

(ลงชื่อ) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๖ มาตรา ๒๒ เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจดังต่อไปนี้

๑ล๑

๑ล๑

(๒) เก็บรวบรวมและรับเงิน หรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้ หรือซึ่งลูกหนี้มีสิทธิจะได้รับจากผู้อื่น

๑ล๑

๑ล๑

^๗ มาตรา ๒๔ เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือกิจการของตน เว้นแต่จะได้กระทำตามคำสั่งหรือความเห็นชอบของศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้จัดการทรัพย์ หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

^๘ มาตรา ๑๒๑ ถ้าลูกหนี้เป็นข้าราชการ เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีสิทธิรับเงินเดือน บำนาญ บำเหน็จ เบี้ยหวัด หรือเงินในทำนองเดียวกันนี้ของลูกหนี้จากเจ้าหน้าที่เพื่อรวบรวมแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ได้ แต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องจ่ายค่าเลี้ยงชีพของลูกหนี้และครอบครัวตามสมควรแก่ฐานานุรูป

๑ล๑

๑ล๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กันยายน ๒๕๔๔